

မိုးယွန်းကြီးရေတိမ်ဒေသမှ ထောက်ပံ့ပေးသော ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများကို တိုင်းတာခြင်း

မိုးယွန်းကြီးရေတိမ်ဒေသ၏ နောက်ခံသမိုင်း

- နေရာ။** ။ မိုးယွန်းကြီးရေတိမ်ဒေသ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ဘေးမဲ့တော
- ဧရိယာအကျယ်အဝန်း။** ။ ၁၀၃၆၀ ဟက်တာ
- တည်နေရာ။** ။ ပဲခူးတိုင်းတောင်ဘက်
- သတ်မှတ်ချက်။** ။ နိုင်ငံတကာအသိအမှတ်ပြုအရေးကြီးရေတိမ်ဒေသ (Ramsar site, ၂၀၀၄)
- ရည်ရွယ်ချက်။** ။ ၁၈၇၃-၁၈၇၈ ခုနှစ်တွင် ဆည်မြောင်းနှင့် ပို့ဆောင်သွားလာရေး အတွက် လူတို့ဆောက်လုပ်ခဲ့သော်လည်း ယခုအခါသားငှက်တိရစ္ဆာန်များနှင့် လူတို့အတွက် အကျိုးကျေးဇူး များစွာ ထောက်ပံ့ပေးနိုင်သော ရေတိမ်ဒေသတစ်ခုဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။

ငါးမျိုးစုံမျိုးကွဲနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုတို့၏ အရေးကြီးမှု

ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုဆိုသည်မှာ လူသားများမှ သဘာဝပေးသော အကျိုးကျေးဇူးများကို လက်ခံရရှိခြင်းဖြစ်ပြီး ကျွန်ုပ်တို့သည် အစားအစာထုတ်လုပ်ရန်၊ ရေကိုပုံမှန်ရရှိရန်နှင့် ရာသီဥတုသဘာဝဘေးဆိုးများအန္တရာယ်မှ ကာကွယ်ပေးရန်တို့အတွက် ထိုဂေဟစနစ်များကိုမှီခိုကြရသည်။ လူသားတို့အတွက် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ရွှင်လန်းစေမှု၊ အပန်းဖြေစခန်းတစ်ခုအနေနှင့် ထောက်ပံ့ပေးနိုင်မှုတို့သည် သိသာမြင်သာစွာ တန်ဖိုးသတ်မှတ်နိုင်သော အရာများဖြစ်ပါသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၏ဖြစ်စဉ်နှင့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများဖြစ်သော မြေဆီလွှာအသစ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း နှင့် မြေဆီလွှာဓာတ်များဖြစ်ပေါ်ခြင်းတို့သည် လူသားတို့အတွက် မြေဆီလွှာဓာတ်များဖြစ်ပေါ်ခြင်းတို့သည် လူသားတို့အတွက် မရှိမဖြစ် တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သောအရာများပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအင်းသည် အနီးအနားပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အိမ်ထောင်စုပေါင်း ၁၂၀၀၀ အတွက် အကျိုးကျေးဇူးများရရှိသည်အပြင် တစ်ကမ္ဘာလုံးအတွက်ပါ အကျိုးကျေးဇူးများ ထောက်ပံ့ပေးပါသည်။ ထိုရေတိမ်ဒေသသည် ငါးမျိုးစုံမျိုးကွဲ ပေါကြွယ်ဝလျက်ရှိရာ ဆောင်းခိုငှက်နှင့် ဌာနေငှက် အကောင်ရေပေါင်း ၂၀၀၀၀ နီးပါးခန့်နှင့် နို့တိုက်သတ္တဝါများ၊ တွားသွား သတ္တဝါများ၊ ကုန်းနေရေနေသတ္တဝါများ၊ ငါးများ၊ အင်းဆက်များနှင့် ရေနေအပင်များကို ထောက်ပံ့ပေးနေသော နေရာတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

ရေထောက်ပံ့ပေးမှု

ရေသည် အသက်ရှင်သန်ရန်အရေးကြီးသကဲ့သို့ မိုးယွန်းကြီးအင်းပတ်ဝန်းကျင်တွင် နေထိုင်ကြသော ပြည်သူများသည် သောက်သုံးရန်၊ ချက်ပြုတ်ရန်၊ ရေချိုးရန်နှင့် အခြားအိမ်မှုကိစ္စများတွင် အသုံးပြုရန်အတွက် ထိုအင်းမှ ရေကို မှီခိုကြရသည်။ ထို့အပြင်နေရာသီတွင် မိုးယွန်းကြီးအင်းကို ရေလျှောင့်တန်အဖြစ် အသုံးပြုပြီး နွေစပါးစိုက်ပျိုးရန်အတွက် လိုအပ်သော ရေကို စပါးစိုက်သော လယ်မြေများသို့ ပို့ပေးပါသည်။ မိုးရာသီတွင်ရေလွှမ်းမိုးခြင်းမှ ကာကွယ်ပေးပါသည်။

ရေထွက်သယ်ဇာတများထောက်ပံ့ပေးမှု

ထိုရေတိမ်ဒေသသည် ဒေသခံများအတွက် အစားအစာအဖြစ် ပရိုတင်းဓာတ်ကို ပေးသော ငါးများကို ထောက်ပံ့ပေး သည်။ အပြင် ငါးများကို ဈေးတွင် သွားရောက် ရောင်းချခြင်းဖြင့် ဝင်ငွေတစ်ခုရရှိနိုင်သည်။ ထိုအင်းရှိ ပဒုမ္မာကြာပင် များမှလည်း ကြာမျှင်များထုတ်ယူကြကာ ပုဝါများ၊ ကြာသက်န်းများ ရက်လုပ်ပြီး ရောင်းချနိုင်သည်။ ထို့အပြင် ကျွဲ၊ နွားများ အတွက်လည်း အလွန်ကောင်းမွန်သော စားကျက်ကြီးတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ထိုအင်းထဲရှိခရုများကိုလည်း ဘဲစာ အဖြစ် ထုတ်ယူ သုံးစွဲကြပါသည်။

လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး

မြန်မာနိုင်ငံတွင် နေထိုင်ကြသော နိုင်ငံသားများအားလုံးသည် ထွန်ယက် စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် ရရှိလာသော ဆန်စပါးပေါ်တွင် မှီခိုနေကြသည်။ မိုးယွန်းကြီးအင်းအတွင်း နေထိုင်သော လျှော့နည်းလာချိန်တွင် ပေါ်ပေါက်လာသော မြေနေရာများပေါ်၌ ဒေသခံများသည် စပါးစိုက်ပျိုးကြပါသည်။ စပါးပင်များအတွက် လိုအပ်သော မြေဆီသဘာဝဓာတ်ဩဇာနှင့် ရေကိုလည်း ထိုအင်း၏ဂေဟစနစ်မှ ရရှိကြပါသည်။

ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် အပန်းဖြေစခန်းအဖြစ် ထောက်ပံ့နိုင်ခြင်း

ထိုရေတိမ်ဒေသသည် ငှက်လေ့လာခြင်း အထူးသဖြင့် ဆောင်းခိုရေငှက် များလေ့လာနိုင်ရန် ထောက်ပံ့ပေးသည်။ ထို့ပြင် ချမ်းမြေ့ဖွယ်သဘာဝရှုခင်းများကို လေ့လာနိုင်သဖြင့် ပြည်တွင်း ပြည်ပ ခရီးသွားများလာရောက်လည်ပတ်မှုသည် တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် များပြားလျက်ရှိသည်။

ရာသီဥတုပုံမှန်ဖြစ်စေခြင်း

ရေတိမ်ဒေသများသည် နေ့ဘက်တွင် အပူကိုစုပ်ယူပြီး ညဘက်တွင် အပူကိုပြန်လွှတ် ပေးခြင်းဖြင့် ၎င်းတည်ရှိရာ ဒေသ၏ ရာသီဥတုကို ညှိနှိုင်းပေးပါသည်။ ကာဗွန်ကို သိုလှောင်သိမ်းဆည်းပေးခြင်းဖြင့် ရာသီဥတုကိုလည်း ထိန်းညှိပေးသည်။

Icons for ecosystem services ©Jan Sasse for TEEB / Photos provided by BirdLife International and BANCA

Contact information:
 Biodiversity and Nature Conservation Association(BANCA)
 Email: bancamyanmar@gmail.com
 Phone: 95-9-420080979

ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများကို တန်ဖိုးဖြတ်ခြင်း

လေ့လာသုံးသပ်ခြင်းမှ ရရှိလာသော ရလဒ်များ

မိုးယွန်းကြီးရေတိမ်ဒေသသည် များစွာသောဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများကို ထောက်ပံ့ပေးပါသည်။ ထိုဝန်ဆောင်မှုများကိုလေ့လာရန်အတွက် ရေ၊ သယံဇာတပစ္စည်းများ၊ စိုက်ပျိုးထွက်ကုန်ပစ္စည်းများ၊ သဘာဝအခြေခံခရီးသွားနှင့် ရာသီဥတုပုံမှန်လည်ပတ်စေခြင်းစသည် တို့ကို “TESSA” ဟုခေါ်သော လေ့လာလိုသောနေရာကို အခြေခံပြီး သုံးသပ်သော နည်းပညာမော်ဒယ်ဖြင့် ယခင်စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သော အချက်အလက်များကို အခြေခံကာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ တိုင်းတာခြင်းမှ ရရှိလာသော အချက်အလက်များသည် ထိုရေတိမ်ဒေသ၏ တန်ဖိုးများကို ဖော်ပြပေးပါသည်။ စုစုပေါင်း တစ်နှစ်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၂. ၁ million တန်ဖိုးနှင့် ညီမျှသော ဝန်ဆောင်မှုများကို လူသားတို့အတွက် ထောက်ပံ့ပေးနေသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ လေ့လာသုံးသပ်ခြင်းမှ ရရှိလာသော ရလဒ်များသည် လူသားများကို ရေတိမ်ဒေသတစ်ခု၏ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်း၊ ငါးဖမ်းခြင်း စသော လုပ်ငန်းများကို ရေရှည် မည်သို့ ထုတ်ယူသုံးစွဲသင့်သည်ကို ပိုမိုနားလည် သဘောပေါက်စေပါသည်။ ထို့အပြင် ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ ထိထိရောက်ရောက် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်၊ ဒေသခံပြည်သူများ၏ စားဝတ်နေရေး ပိုမိုပြေလည်စေရန်၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချရန်သော်၎င်း ပြေအသုံးချမှုနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ နည်းလမ်းကောင်းများကိုလည်း ချမှတ်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

အသေးစိတ်သိရှိလိုပါက: <http://tessa.tools> တွင်ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

အကျိုးအမြတ်များ

ရေတန်ဖိုး တစ်နှစ်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ စုစုပေါင်း ၈. ၅ သန်း

ဆည်မြောင်းမှ ထောက်ပံ့သော ရေတန်ဖိုးသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၈၃,၄၀၀ နှင့် ညီမျှသည်။ အိမ်တွင်းမှ လုပ်ငန်းများ အတွက် ထောက်ပံ့သော ရေတန်ဖိုးသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၇,၉၈၇,၀၀၀ (အိမ်ထောင်စု တစ်စုကို တစ်နှစ်လျှင် ဒေါ်လာ ၁၂၈၀) နှင့် ညီမျှသည်။ ရေလွှမ်းမိုးမှု အတွက် ထောက်ပံ့ပေးသော တန်ဖိုးသည် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၄၅၈,၀၀၀ နှင့် ညီမျှသည်။

ရေထွက်သယံဇာတများ၏တန်ဖိုးတစ်နှစ်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာစုစုပေါင်း ၁၆. ၂ သန်း

ရေတိမ်ဒေသမှ ငါးထောက်ပံ့ပေးသောတန်ဖိုးသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၅,၃၆၀,၀၀၀ (အိမ်ထောင်စုတစ်စု လျှင် တစ်နှစ်လျှင် ဒေါ်လာ ၃၃၆၀) နှင့် ညီမျှသည်။ ကျွဲများ စားကျက်အတွက် ထောက်ပံ့ပေးသော တန်ဖိုးသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၇၇၄,၀၀၀ နှင့် ညီမျှသည်။ ဘဲစာအတွက် ခရုများ ကို ထောက်ပံ့ပေးသော တန်ဖိုးသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၇၅,၀၀၀ နှင့် ညီမျှသည်။ ကြာပင်မှ ကြာမျှင်များထုတ်ယူရန် ထောက်ပံ့ပေးသော တန်ဖိုးသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၉,၀၀၀ နှင့် ညီမျှသည်။

လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးတန်ဖိုး တစ်နှစ်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာစုစုပေါင်း ၀. ၄၄ သန်း

ဘေးမဲ့တောအတွင်းမှ စပါးအတွက် ထောက်ပံ့ပေးသော တန်ဖိုးသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၄၃၈,၀၀၀ (တစ်ဟက်တာကို တစ်နှစ်လျှင် ဒေါ်လာ ၅၄၈) နှင့် ညီမျှသည်။

သဘာဝအခြေခံ အပန်းဖြေခြင်းတန်ဖိုးတစ်နှစ်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ စုစုပေါင်း ၀. ၀၇ သန်း

ပြည်တွင်း ပြည်ပ ခရီးသွား ဧည့်သည်များမှ တစ်နှစ်လျှင် ထောက်ပံ့ရရှိသော တန်ဖိုးသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၇၄,၀၀၀ နှင့် ညီမျှသည်။

ကာဗွန် ထိန်းသိမ်းပေးထားခြင်း တန်ဖိုး အမေရိကန်ဒေါ်လာစုစုပေါင်း ၉၁. ၆ သန်း

ကာဗွန် ထိန်းသိမ်းပေးထားသော တန်ဖိုးမှာ ဒေါ်လာ ၉၁,၅၉၇,၀၀၀ နှင့် ညီမျှသည်။ ထိုတန်ဖိုးမှာ နှစ်တစ်နှစ် အတွက် ထွက်ချက်ထားသော တန်ဖိုးမဟုတ်ပဲ မပြောင်းမလဲ ရှိနေသော တန်ဖိုး ဖြစ်ပါသည်။

ကုန်ကျစရိတ်

ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့ ထုတ်လွှတ်မှုတန်ဖိုး တစ်နှစ်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ စုစုပေါင်း ၃. ၁၄ သန်း

စပါးစိုက်ခင်းမှ ထွက်ရှိသော ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်၊ မီသိန်း နှင့် နိုက်ထရပ်တို့သည် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲခြင်းကို ပိုမိုဖြစ်ထွန်းစေသည်။ ၎င်းအတွက် ကုန်ကျသည် တန်ဖိုးသည် တစ်နှစ်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃. ၁၄ သန်းနှင့် ညီမျှပါသည်။

စီမံခန့်ခွဲရန် တန်ဖိုးတစ်နှစ်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာစုစုပေါင်း ၀. ၀၂ သန်း

ဘေးမဲ့တော ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် စုစုပေါင်း တစ်နှစ်လျှင် ကုန်ကျစရိတ် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၂၂, ၀၀၀ နှင့် ညီမျှပါသည်။ ထိုကုန်ကျစရိတ်များသည် ဘေးမဲ့တောအတွင်း ကင်းလှည့်လည် စစ်ဆေးရန်၊ သဘာဝ အရင်းအမြစ်များကိုထိန်းသိမ်းရန်နှင့် ပညာပေးလုပ်ငန်းများ ပြုလုပ်ရန် စသည်တို့တွင် အသုံးပြုပါသည်။

တစ်နှစ်လျှင် အသားတင်အကျိုးအမြတ်ရရှိမှုမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၂. ၁ သန်းဖြစ်ပြီး ကာဗွန်စုပ်ယူ ထိန်းသိမ်းပေးထားသော တန်ဖိုးမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၉၁. ၆ သန်း ဖြစ်ပါသည်။